

ასტრალური სიმბოლოები

სამწუხაროა, მაგრამ ფაქტია, რომ დღეისათვის ქართული პერალდია ნაკლებად არის გამოკვლეული და შესწავლილი. ერთადერთი ვრცელი წიგნი, რაც ამ მნიშვნელოვან საკითხს მიეძღვნა, გახლავთ მიხეილ ვაძბოლსკის „საქართველოს პერალდიკური სიმბოლიკა“, რომელიც 1980 წელს დასტამბა გამომცემლობა „ხელოვნებაში“. მაშინდელმა იდეოლოგიამ დაუშვებლად მიიჩნია წიგნის გავრცელება, მას ამოარიდეს რამდენიმე ფურცელი. შემდეგ კი საერთოდ გადაიფიქრეს მისი რეალიზაცია. მხოლოდ რამდენიმე ეგზემპლარი წიგნის გამოპარება შესძლეს გამომცემლობა „ხელოვნების“ თანამშრომლებმა. ვითვალისწინებთ, რა ქართული პერალდიკის დიდ მნიშვნელობას საქართველოს დამოუკიდებელი სახელმწიფოებრივი აღმშენებლობის საქმეში, გადავწყვიტეთ ამოგველო მ. ვაძბოლსკის წიგნიდან პერალდიკური სიმბოლოები და მიგვეწოდებინა იგი ქართული საზოგადოებისათვის. ჩვენი ფონდი კვლავაც გააგრძელებს პერალდიკასთან დაკავშირებული საკითხების გაშუქებას. ამდენად მკითხველებს და დაინტერესებულ საზოგადოებას ვთხოვთ მოგვაწოდონ ყოველგვარი სახის მასალა, რაც დაკავშირებული იქნება ქართულ პერალდიკასთან.

წიგნში ასევე შეტანილია მსოფლიოს ქვეყნების გერბები და დროშები, გარდა საბჭოთა კავშირის ყოფილი მოკავშირე რესპუბლიკებისა, რადგან მათი მონაცემების მოძიება ვერ მოვახერხეთ მრავალ დამაბრკოლებელ გარემოებათა გამო.

იურიდიული და ფიზიკური პირების
დაცვის ფონდი „ხარი“

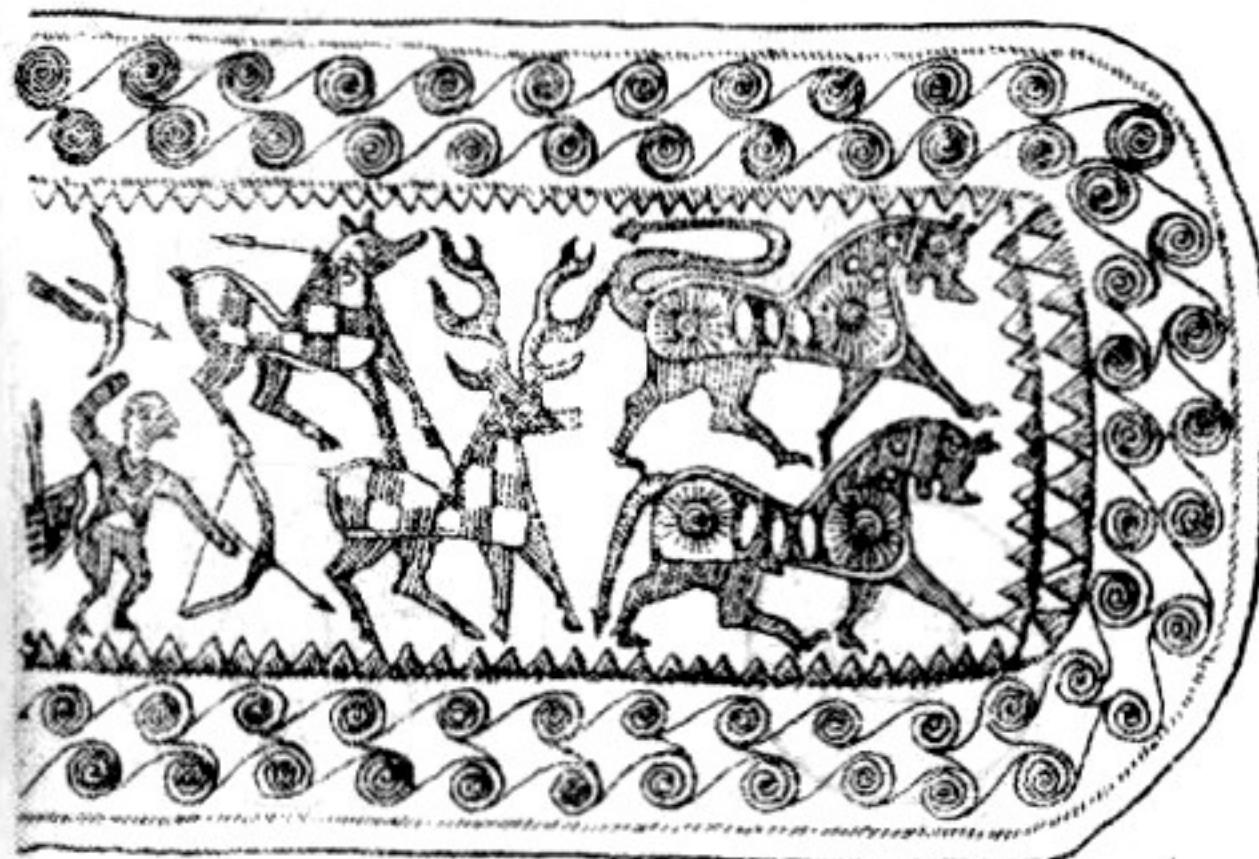
მადლობას ვუხდით დახმარებისათვის
საქ. შსს აპდ დაცვის პოლიციის
მთავარი სამმართველოს უფროსს
ბატონ ნიკა ივანოვიძეს



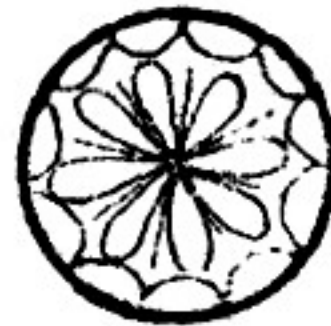
მზის სიმბოლო
(კერამიკა. ძვ. წ.
II ათასწლეული)



მზის სიმბოლო
(ძვ. წ. II ათასწლეული)

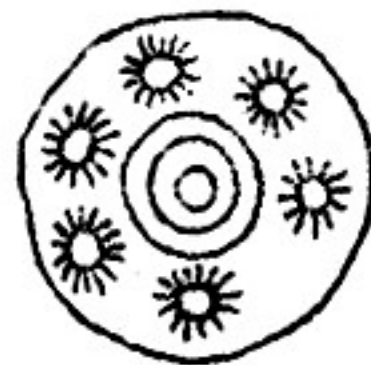


მზის სიმბოლოები (მზის წრეები და სპირალი.
ბრინჯაოს სარტყელი. ძვ. წ. II ათასწლეულის შუა ხანა)



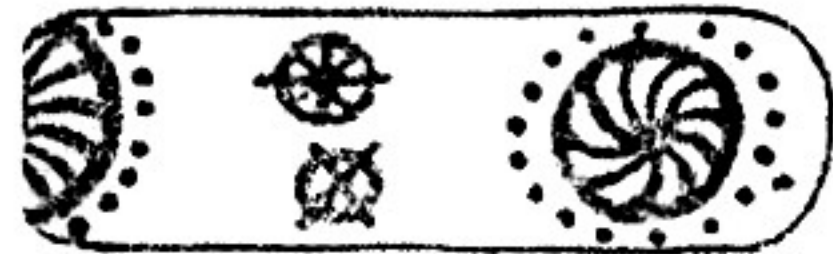
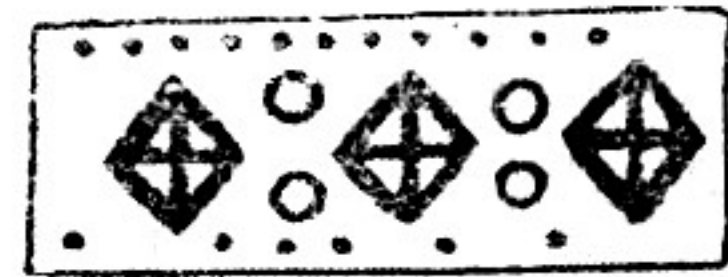
მზის სიმბოლო
(ზოომორფული
ცხოველები მზის ნიშნის –
სპირალების წრეში)

მზის სიმბოლო
(სპირალი)

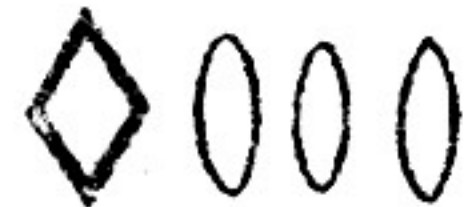
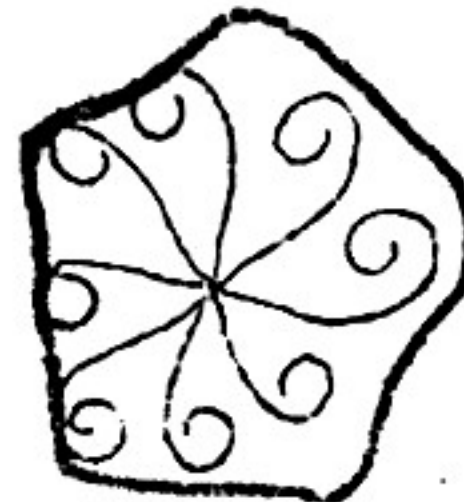


მზის სიმბოლო

მზის სიმბოლო



მაგიური ნიშნები (მზის წრეები, ხარი –
მზის კულტთან დაკავშირებული სიმბოლო)

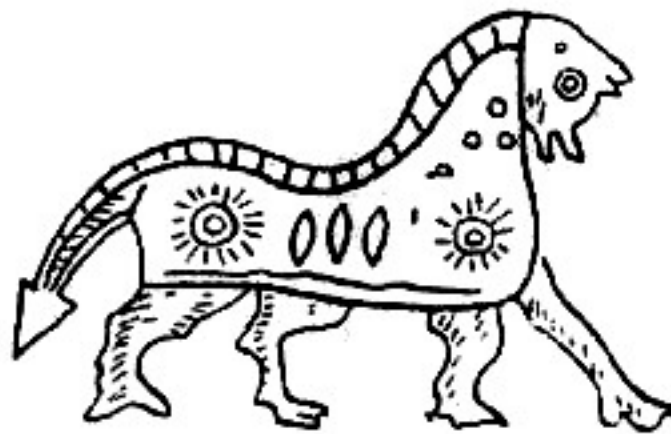


მაგიური ნიშანი (ვანი)

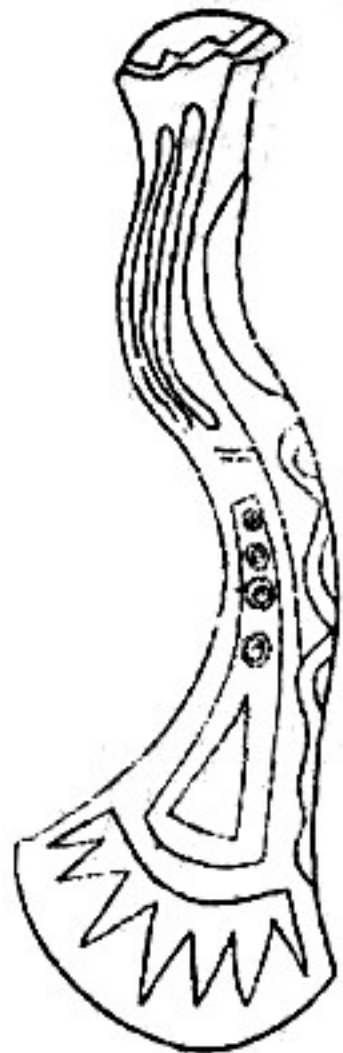
მაგიური ნიშნები



მხედარი
(ბრინჯაოს ეპოქის ბალთა)



მაგიური ნიშნები
(მზის სიმბოლოები
ფანტასტიკური ცხოველის
სხეულზე. ბრინჯაოს
სარტყელი თრიალეთიდან
ძვ. წ. II ათასწლეული)



მაგიური ნიშნები (მზის
წრეები და პარალელური
ხაზები კობანური ტიპის
ბრინჯაოს ცულზე)



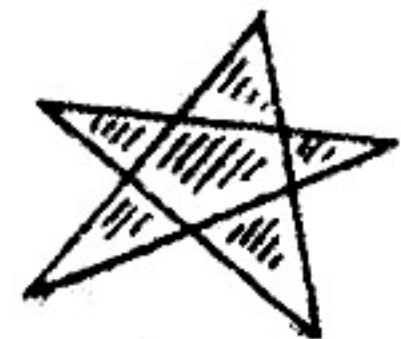
თილისმა მზის წრეებით
(ბრინჯაოს ხანა)



თილისმა მზის
ნიშნებით
(ბრინჯაოს ხანა)



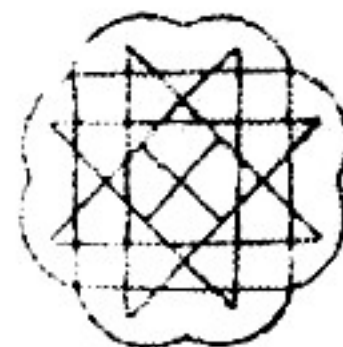
მაგიური ნიშანი
(სპირალი)



მაგიური ნიშანი
(მზის სიმბოლო)



მაგიური ნიშანი
(სპირალი. არმაზის ქვა)



მაგიური ნიშანი
(მზის სიმბოლო)



ჯვარი ოვალში
(ენგური. ბრინჯაოს ხანა)



მაგიური ნიშანი (მზის
სიმბოლო)

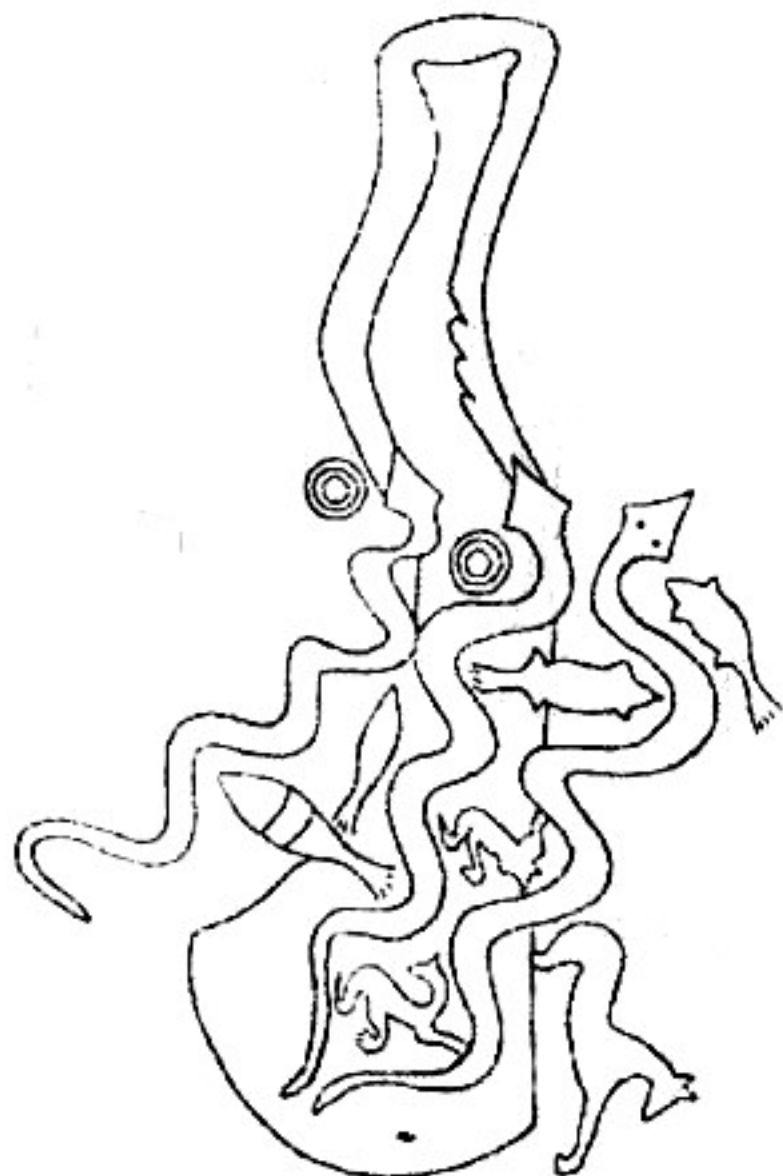


დრაკონი (სამაჯური, ბრინჯაოს ხანა)

ტიტუმუსი სიმბოლოები



მგელი (გვერი, კილიხურ-კობანური ბრინჯაოს ცულები)



მგელი (კვერი. კოლხურ-კობანური ბრინჯაოს ცულები)

მზისა და მთვარის ღვთაებათა სიმბოლოები



მთვარის ღვთაება
(ძვ. წ. II
ათასწლეული)



მზექალი (მზის ციკლის ნიშანი
ნაყოფიერების ღვთაება. ადამიანი
ხარის თავით. კოლხური
მონეტა. ძვ. წ. V ს.)



ცხენი — მზის საკულტო
სიმბოლო (ოქროს
სამკაული ცხენის
რაზგისა. ახალგორის
კანის, ძვ. წ. VI ს.)



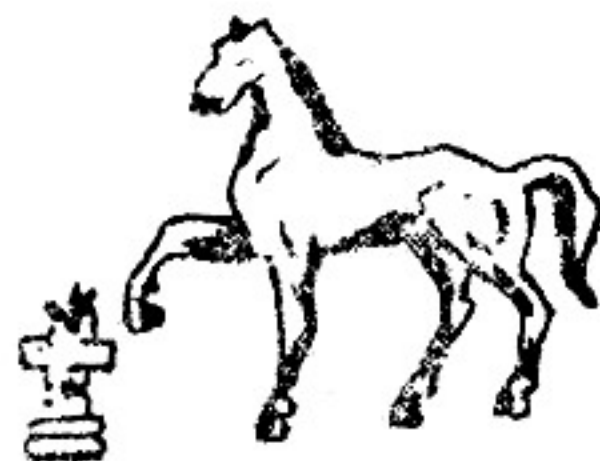
ცხენი — ციური მაცნე
(თილისმა. ბრინჯაოს ხანა)



რაში (მზის საკულტო
ნიშანი. ბრინჯაოს ხანა)



საეკლტო ცხენი ბომონის
წინაშე (ბორის თასი. I-II სს)



საეკლტო ცხენი ბომონის
წინაშე (არძახის თასი. II ს)



ხარის თაგი (ბრინჯაოს
ფიგურა „აგაზბეგის განძიდან“.
ძვ. წ. VII-VI სს)



ფანტასტიკური ცხოველი
(ხარირუმი) შხის
სიმბოლოებით (ბრინჯაოს
კოლხური ბაღთა.
ხარირუმს კორტნიან
ქვესკნელის ძალები
ძვ. წ. VI ს.)



ხარის თაგი (კოლხური
მონეტა ძვ. წ. V ს)



ლომის თაგი (კოლხური
მონეტა. ძვ. წ. VI ს)



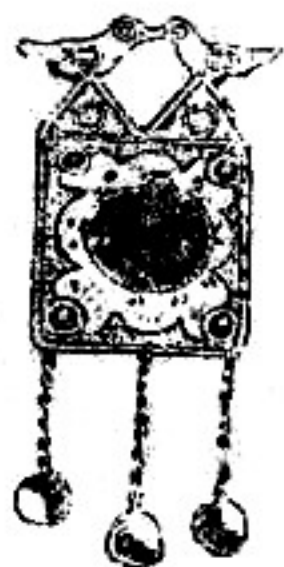
ლომი (კოლხური
მონეტა. ძვ. წ. VI ს)



ფანტასტიკური ცხოველი
(ხარირუმი) შხის
სიმბოლოებით (ბრინჯაოს
კოლხური ბაღთა. ხარირუმს
კორტნიან ქვესკნელის
ძალები ძვ. წ. VI ს.)



ლომი, კანჯარი, ნიტი,
ჯიხვი, გველი, მგელი და
სხვა (მაიკოპის ვერცხლის
თასი. ძვ. წ. III-II
ათასწლეულითა მიჯნა)



ჩიტები — ციური
მაცნენი (ძალაუფლების
ნიშანი. ოქროს
სამკაული. ახალგორის
განძი. ძვ. წ. VI ს)



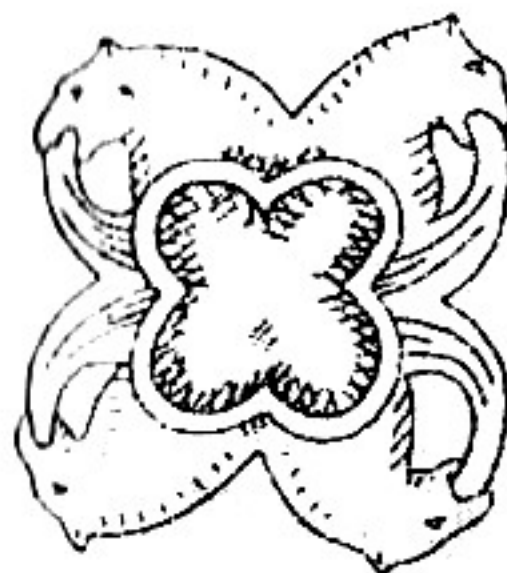
ჩიტები — ციური მაცნენი
(ახალგორის განძი. ძვ. წ. VI ს)



ზოომორფული
ცხოველი
(გრიფონისებური)



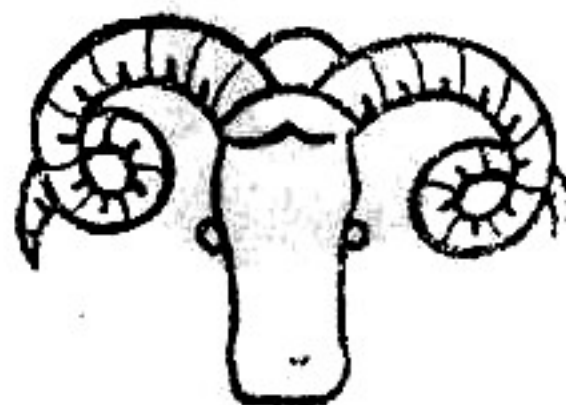
გრიფონი (საბეჭდავი — ბუჭელი.
ანტიკური ზანა)



აკელთა შთანთქმელი
გრიფონები



საკულტო სიმბოლო



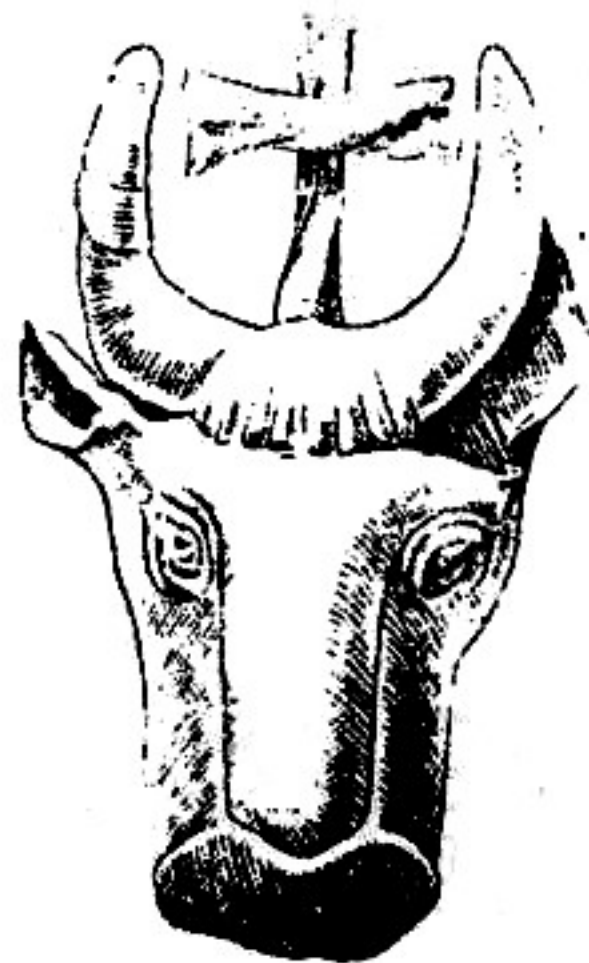
ვერძი



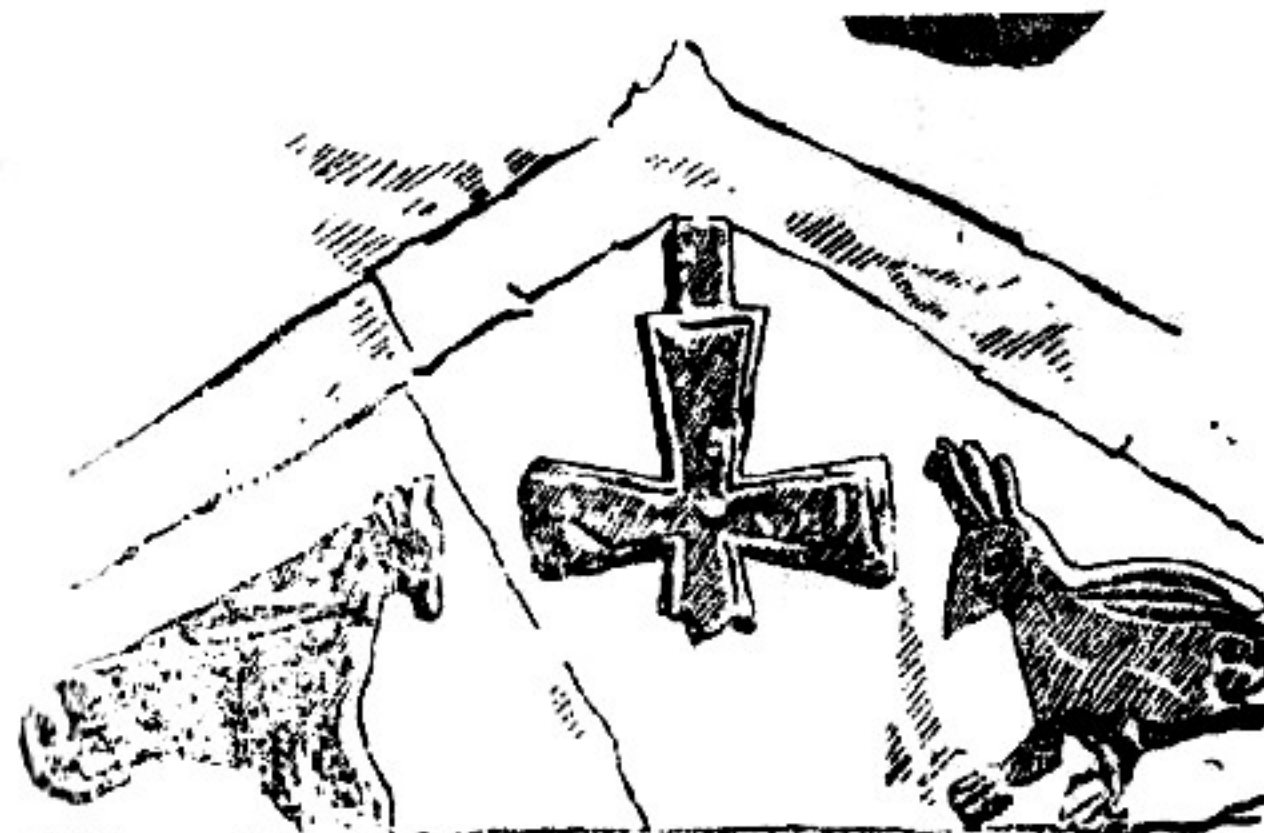
გელები (ვერცხლის
თასი. ყაზბეგის განძი.
ძვ. წ. VI ს)



ქვისმთელელთა ნიშნები —
გრაფემები (ანალოგიურია
ასტრალური და მაგიური
ნიშნებისა). 1. ნიშნები ჭურ-
ჭელზე (დაბლაგომი, ან-
ტიკური ხანა). 2. ნიშნები
კერამიკაზე (მცხეთა). 3.
ნიშნები მცხეთის ჯვრის
მცირე ეკლესიიდან. 4. ნიშ-
ნები მცხეთის ჯვრის დიდი
ტაძრიდან. 5. ნიშნები ატ-
ენის სიონიდან. (VII ს.). 6.
ნიშნები აკვანების ეკლესი-
იდან (VI ს.). 7. ნიშნები
ზღუდერის ეკლესიიდან. 8.
ნიშნები წრომის ტაძრიდან.
(VII ს.)



ხარის თავი ჯვრის
გამოსახულებით
(ბოლნისის სიონი. V ს.)



ფარშევანგები ჯვრის ორთავე მხარეს
(ბოლნისის სიონი. V ს.)



ლომი მზის ნიშნით
(ბოლნისის სიონი. V ს.)



ჯვარი ოვალში (შესაძლოა, თავისი დროის შტანდარტი. ბოლნისის სიონი. V ს.)



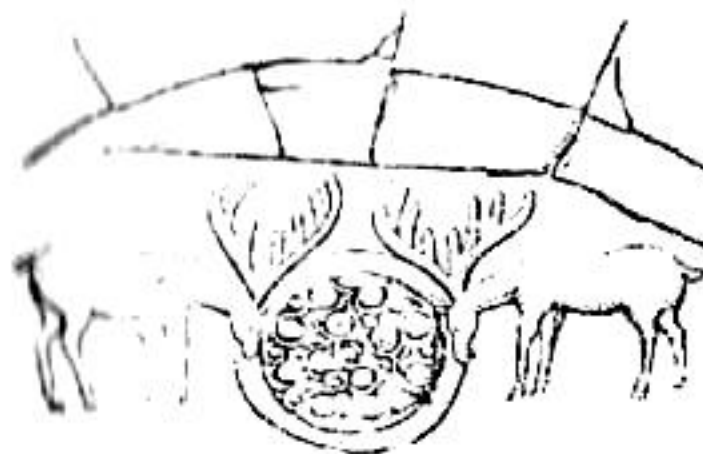
ცხოვრების ხე (ბოლნისის სიონი. V ს.)



ცეცხლთაყვანისმცემელთა ემბლემა (საკუროთხვეველი და ნახევარმთვარის გამოსახულება. ქართულ-სასახურ მონეტა. VI ს.)



ქრისტიანული სიმბოლო - ჯვარი, შეწყვილებული ცეცხლთაყვანისმცემელთა საკუროთხვეველთან (ქართულ-სასახური მონეტა. VI ს.)



ციურ წყაროს დაწაფებული ირმები (ატენის სიონი. VII ს.)



არწივი და ლომი (სვეტიცხოველი. XI ს.)



ღვრების კომპოზიცია (გოლგოთის სიმბოლო. ატენის სიონი. VII ს.)



საკულტო კომპოზიცია (მზის სიმბოლო ჯვრის გამოსახულებასთან ერთად. ატენის სიონი. VII ს.)



ხელის სიმბოლიკა (სვეტიცხოველი. XI ს.)



სენმურავი (ფროთოსანი ძაღლი. ატენის სიონი. VII ს.)



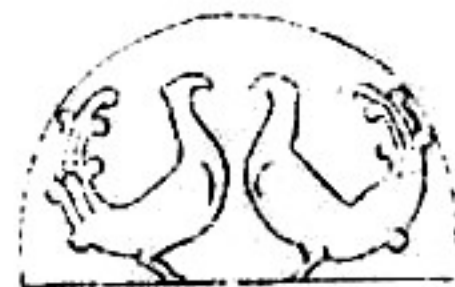
ჯვარი (დავით
კურაპალატისა, X ს.)



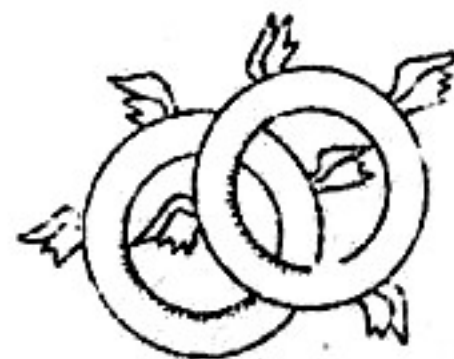
ხარის თავი (სვეტიცხოველი. XI ს.)
თვალთა გარშემო შემოვლებული
კონცენტრული წრეები მიუთითებენ
აღნიშნული სიმბოლოს მზის
კულტისადმი კუთვნილებაზე



ლომი და მზის
სიმბოლო
(სვეტიცხოველი. XI ს.)



საკულტო კომპოზიცია –
მტრელები ირიბი ჯვრით
(სვეტიცხოველი. XI ს.)



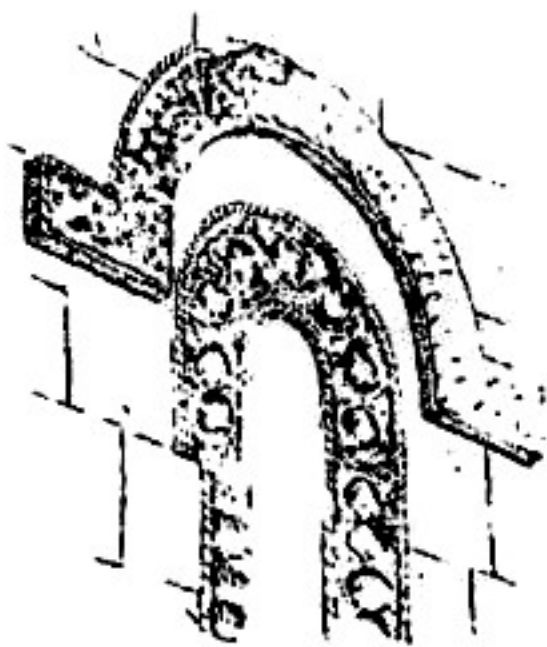
ფრთოსანი ღრლის
სიმბოლო
(სვეტიცხოველი. XI ს.)



ექვსფრთიანი ანგელოზის
სიმბოლო (სვეტიცხოველი.
1029 წ.)



ცხოველთა გამოსახულებანი (გრიფონები,
სენმურვი, ლომისმაგვარი ცხოველი.
ნიკორწმინდა. 1014 წ.)



გრიფონები
(ნიკორწმინდა. XI ს.)



ხარი
(ნიკორწმინდა. 1014 წ.)



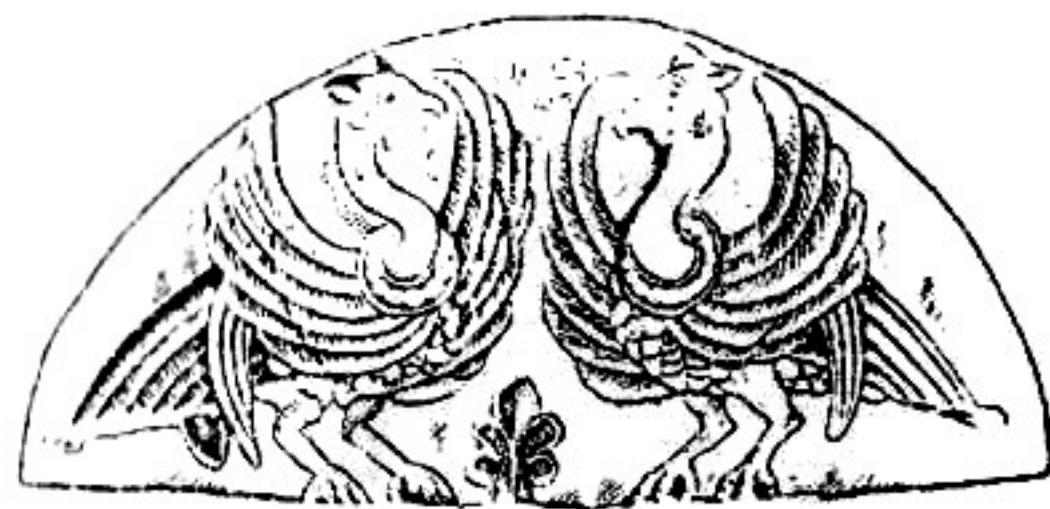
გრიფონები (ნიკორწმინდა. 1014 წ.)



ფარშავანგები (ბაგრატიის
ტაძარი. 1003 წ.)



არწივი (ბაგრატიის
ტაძარი. 1003 წ.)



ფარშავანგები (ნიკორწმინდა. 1014 წ.)



სირინოზი (ბაგრატიის
ტაძარი. 1003 წ.)



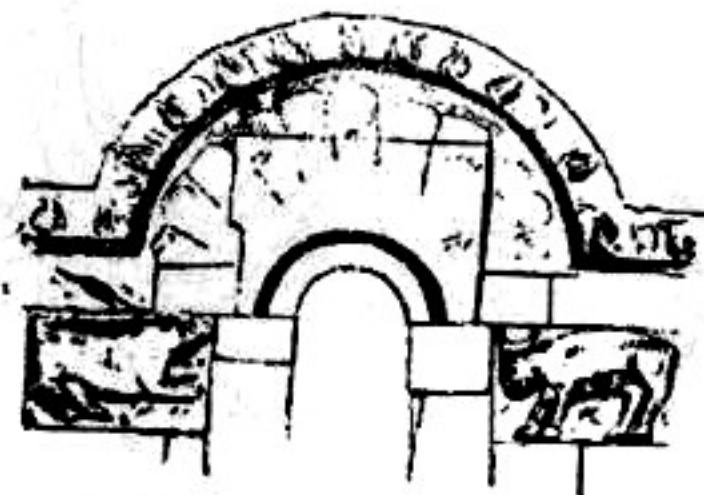
ფარშავანგი (ბაგრატიის
ტაძარი. 1003 წ.)



არწივი (ბაგრატიის
ტაძარი. 1003 წ.)



არწივი (ბაგრატიის
ტაძარი. 1003 წ.)



ლომი და ხარი (ოშკი. X ს. 961 წ.)



ფარშავანგები ჯვრის – ორთავე მხარეს
(პატარა ონი. XI ს.)



გრიფონი (მარტვილის ტაძარი.
VII ს., გადაკეთებულია X ს.)



გრიფონი
(სამთავისი, XI ს.)



გრიფონი (ხახული, X ს.)



არწივი
(ხახული, X ს.)



ლომი და ხარი (ვალე. X ს.)



ჯვარი და მზის
სიმბოლო
(ესანეთი. 791-802 წწ.)



სირიხოზი (კერამიკა.
791-802 წლები)



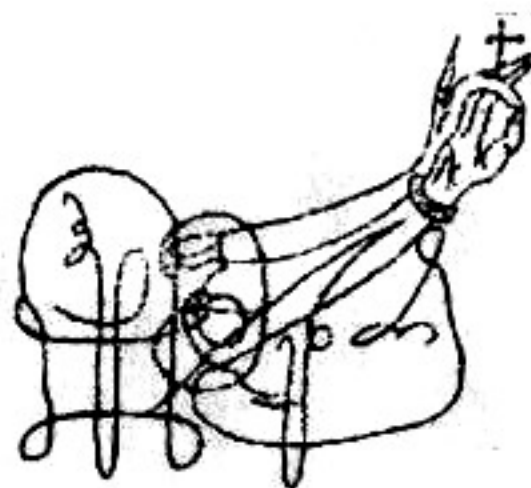
კურდღელი (ზეგანის
ტაძარი. VI-VII სს.)



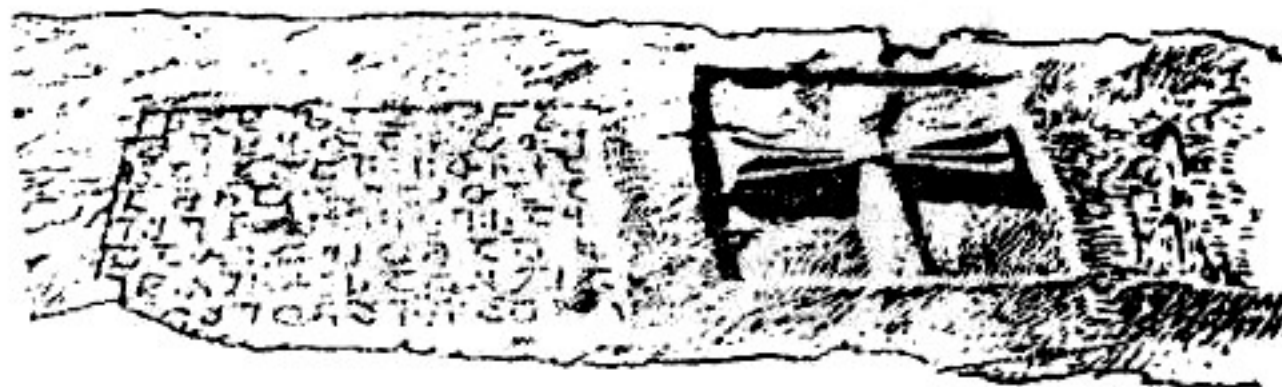
თევზი (ყვარყვარე
ათაბაგის მონეტა. XV ს.)



ხელის სიმბოლო
(საჭრეთლიანი ხელი,
ტყობაიერდი, ქისტეთი)



ხელის სიმბოლო
საკულტო მნიშვნელობით
(დომენტი კათოლიკოსის
ხელრთვა. X ს.)



ჯვარი (მტრედებით გარემოცული. ჭაბუკთმთა)



ჯვარი (მტრედებით
გარემოცული.
ჭაბუკთმთა)

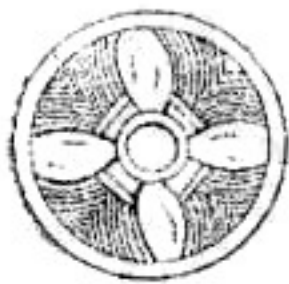


ჯვარი (წმინდა ნინოსი)

გაქრისა და ნაქრისა და ნაქრისა და ნაქრისა



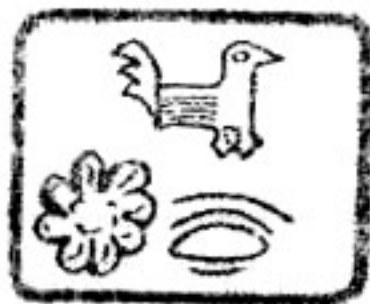
ფანტასტიკური ცხოველი (მშვილდოსანი)



ჯვარი (შეწვევილებული
მზის სიმბოლო სთან)



ქალი — სუინქსი (ზევით
მზის ნიშანი)



ქრისტიანული ხანის საკულტო ნიშნები
(გამახვილებულია წარმართული ელემენტი,
განსაკუთრებით მზის სიმბოლოებია ხაზგასმული)



ქრისტიანული საკულტო
კომპოზიცია.



მამალი
(საკულტო სიმბოლო)



წმ. გიორგი



საკულტო სიმბოლიკის
ნიშუში (დეკორი)



წმ. გიორგი



წმ. თევდორე



ირემი (რქებს შორის
ქრისტეს გამოსახულება)



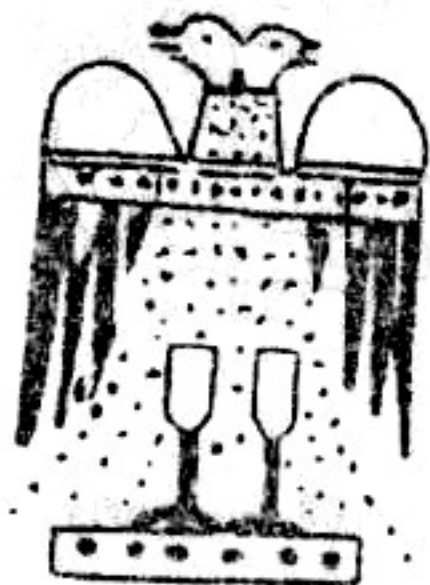
*ლომი გლეჯს ხარს
(დეკორი)



ლომი გლეჯს ირემს
(დეკორი)



ლომი გლეჯს ძერას
(დეკორი)



ორთავიანი არწივი
(ქსოვილი. X ს.)



არწივების პერალდიკური
კომპოზიცია (ქსოვილი. X ს.)

ანალოგიები



ზეთური საკულტო კომპოზიცია



ზეთური მაგიური ნიშნები



ლომისთავა
არწივი (ხეთური
შტანდარტი)



სენშურვი
(ფრთოსანი
ძალდი. ეგვიპტე)



ხარის თავები
(კრეტა-მიკენის
კულტურა)



ხეთების სიმბოლიკური
კომპოზიცია)



ფრთოსანი ხარი
(მითრიდატე
პონტოელის
ემბლემა)



ხეთური არწივები



ბაბილონური საკულტო
კომპოზიცია (თევზები.
დაკავშირებულია მთვარის
კულტთან)



მამალი (სპარსული
სიმბოლიკა)



ჯვარი
(შუმერი)



მაგიური ნიშანი
(ბაბილონი)



ურჩხული
(ადამიანი-არწივი.
ხეთური
კომპოზიცია)



ხელი — როგორც
მაგიური სიმბოლო
(ამულეტი. ეგვიპტე)



გრიფონი (მეფე გუდას
თასი. შუმერი)



ხელი — როგორც
მაგიური სიმბოლო
(ამულეტი. არაბეთი)

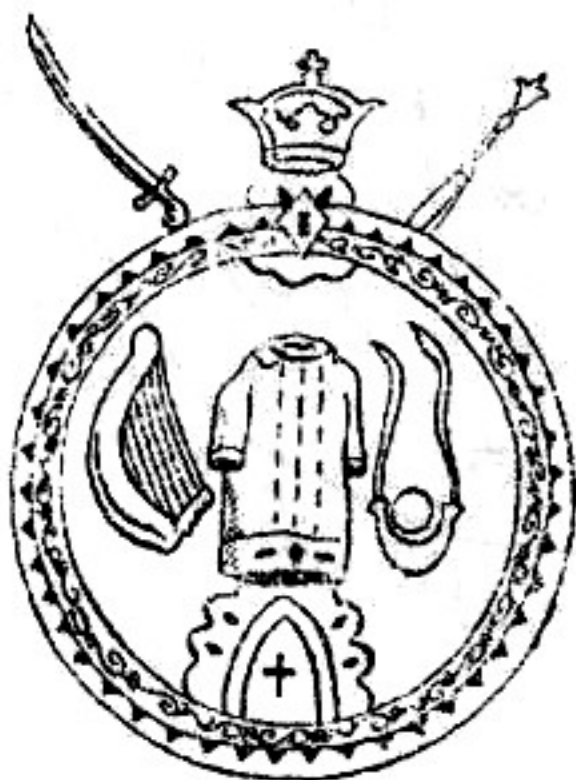
საქართველოს სახელმწიფო გერბი



საქართველოს სახელმწიფო გერბი
(ერეკლე II დროისა)



საქართველოს სახელმწიფო
გერბი (ვახტანგ VI დროისა)



საქართველოს
სახელმწიფო გერბი
(ვახტანგ VI დროისა)



ორთავიანი არწივი
(ვახტანგ VI
დროინდელი)



საქართველოს გერბი
(პროტექტორატის პერიოდისა)



საქართველოს გერბი

საგვარეულო გერბები



აბაშიძეების გერბი
(ემბლემა — ცხენი, ზევით
— ორი ხმალი)



ავალიშვილების გერბი
(ემბლემა — არწივი)



ამილახვრების გერბი
(ემბლემა წმ. გიორგი
დროშაზე, საგვარეულო,
ჩექმა, როგორც
ამილახვრების
თანამდებობის
სიმბოლო)



ამბურსაძეების გერბი
(საგვარეულო
დედაბოძი,
დაგვირგვინებული
არწივით, ხმალი,
მშვილდი და კაპარჭი)



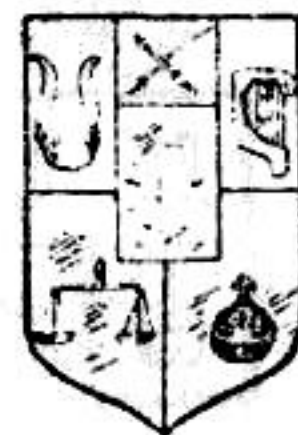
ანდრონიკაშვილების
გერბი (ემბლემა —
საგვარეულო ციხე-კოშკი,
მზე, არწივები და
აფრააშვეებული ხომალდი)



არლუთაშვილების
გერბი
(ემბლემა — ლომი)



დავით ბატონიშვილის,
გიორგი XII ძის გერბი
(იგივე ემბლემები, რაც
ბაგრატიონთა დინასტიის
სახელმწიფო გერბებზეა)



ბაგრატიონ-მუხრანელთა
(მუხრანბატონთა) გერბი
— ბაგრატიონთა
გვერდითი შტო (სამეფო
გერბების ემბლემები)



პეტრე ივანეს ძე
ბაგრატიონის გერბი
ბაგრატიონთა გვერდითი
შტო. (სამეფო გერბების
ემბლემები, ქრისტეს
კვართის გარეშე)



ბაგრატიონ-
დავითაშვილთა გერბი
(ბაგრატიონთა გვერდითი
შტო ემბლემა – წმ.
გიორგი, ჯვარი, მზის
სოლარული ნიშანი და
ლომის ტრადიციული
სიმბოლო)



იმერეთის მეფე ალექსანდრე
III მეუღლის – თამარის
(მამია გურიელის
ასულის) გერბი (სამეფო
გერბების სიმბოლოები,
ქრისტეს კვართის გარეშე).



ბარათაშვილების გერბი
(ემბლემა – საგვარეულო
დროშა, საგვარეულო
ბოძი ლომებით, ციხე-
კოშკი და კომპოზიცია,
შე ემდგარი ხმლის,
მშვილდის ისრისა და
შუბისაგან)



აბილურების გერბი (ემბლემა
– ჯვარი, ზღვის ლაუკარდს
რომ ადგას თავს, ორი ხმალი
და თავთავების კონა მთვარის
ჩრდილქვეშ)



ბეკუთაშვილების გერბი
(ემბლემა – ფრინველის
ტრადიციული სიმბოლო,
ირემი და
ხმალშემართული ხელი)



ბეკთაბეგიშვილების გერბი
(ემბლემა – შუბოსანი
მხედარი, მთვარის ნიშანი
და ორი ისარი)



ბუჭყიაშვილების გერბი
(ემბლემა – ცხენი, ორი
ხმალი და გერბის
მფლობელის ორი
ინიციალი)



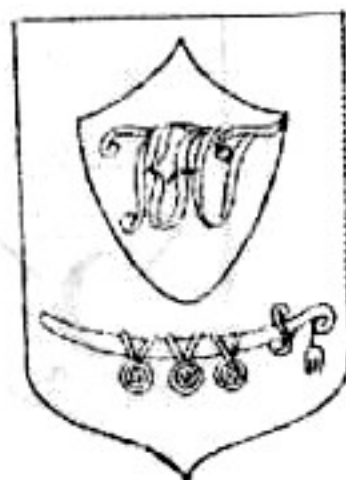
გურიელების გერბი
(ემბლემა — ცენტრში
საგვარეულო ეკლესია,
მარჯვნივ — ხმალი,
მარცხნივ — სკიპტრა და
კვერთხი, ქვევით —
ხომალდი და სასწორი —
სამართლიანობის
სიმბოლო)



გურგენიდების თავადური
შტოს გერბი (ემბლემა —
ჯვარი, როგორც სიმბოლო
სარწმუნოებისა)



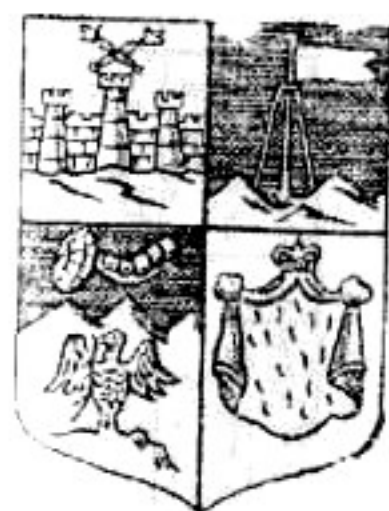
გარსევანიშვილების გერბი
(ემბლემა — დაფნის
რტოებით შემკული
კვარცხლბეკი, მარადიული
ცეცხლი და ორი კვერთხი)



გელევანიშვილების
გერბი (ემბლემა —
ხმალი და გერბის
მფლობელის
ინიციალები)



დადიანების ძველი შტოს
გერბი (ემბლემა — ვერძი,
წმ. გიორგი, საბრძოლო
დროშა, ხმალი, ისრები და
მცურავი ხომალდი,
ცენტრში ჯვარია
გამოსახული)



ქსოს ერისთავთა გერბი
(ემბლემა — საგვარეულო
ციხე-კოშკი, არწივი,
ფარიანი ზელი, კარავი
გურგენის ჩრდილქვეშ,
მარჯვნივ აღმართული დროშა)



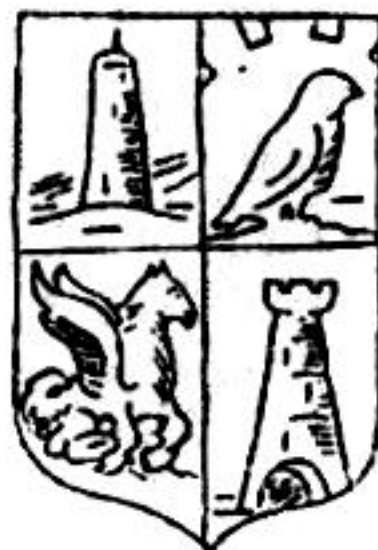
არაგვის ერისთავთა გერბი
(ემბლემა — ანანური. ციხე
ეკლესიით, რომელთაც თვს
ადგას გვირგვინი, ცენტრში
— წმ. გიორგის გამოსახულებ
ა, ქვევით — ხელის, როგორც
ძალაუფლების ნიშნის გა
მოსახულება; აქვეა გვირგვი
ნი, ზევით, მარჯვენა მხარეს,
და ქვევით, მარცხენა მხარეს,
ერთნაირი ემბლემებია —
ჯვრის, როგორც ქრისტიან
ობის სიმბოლოს მესულმა
ნურ ნახევარმთვარეზე გამარ
ჯვებაზე რომ მიუთითებს)



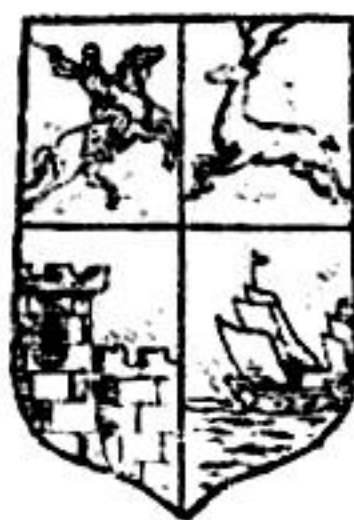
ერისთავების (გურია) გერბი
(ემბლემა — ფარხმალ ასხ-
მული მუღმარი)



თუმანიშვილების გერბი
(ვინაიდან თუმანიშვილები
მუჟუთა მდივნებათ მრავალგზის
იყვნენ ნამყოფი, გერბზე მათი
თანამდებობის აღმნიშვნელი
სიმბოლოებია აღბეჭდილი: ძაღ-
ლი — სიმბოლო ერთგულები-
სა, კალმის შესანახი, სასწორი,
როგორც სიმბოლო სა-
მართლიანობისა და საწერ-კა-
ლამმომარჯვებული ხელი)



ვანხაძეების გერბი (ემბლე-
მა — საგვარულო ეკლესია
მზის ფონზე გამოსახულ
ფრინველი, გრიფონი და
კოშკი)



თარხან-მოურაძეების გერ-
ბი (ემბლემა — მხედარი
ირემი, საგვარულო ცი-
კოშკი და აფრააშეხუ-
ბიშმალი)



თურქესტანიშვილების გერბი
(ემბლემა — წმ. გიორგი — ხმალი)



ქართველების გერბი (მსგავსია
პარათაშვილების გერბისა)



ხერხეულიძეების გერბი
(ემბლემა — აფრააშეხუ-
ბიშმალი, ნახვარმოვარი და
ქვეყნის, როგორც მზის
ნიშანი)



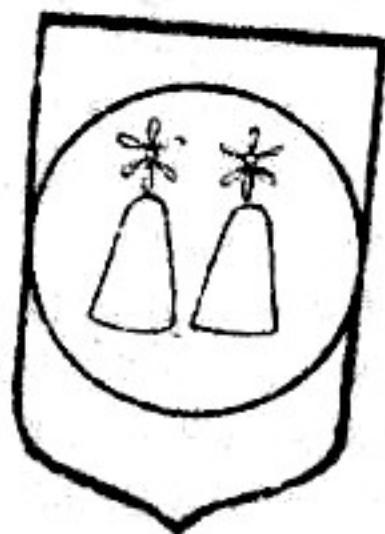
ლიონიძეთა გერბი
(პერაკლეს
გამოსახულება)



რატიშვილების გერბი (ემბლე-
მა — ცენტრში — ქვეით წმ.
გიორგი, ზევით — საყდარი,
რომელსაც ფარშეჭურვილი
ხელი იფარავს, მარჯვნივ —
ციხე-კოშკის გალავანი, ქვე-
ვით — ორი რუსული გვარის
— ტელეშეხებისა და ობო-
ლენსკების გერბების სიმ-
ბოლოები, ამ გვარებს, დაუ-
ნათესავდნენ რატიშვილები)



ფალავანდიშვილების
გერბები (ემბლემა ცენტრში
— დამზობილ
ნახევარმთვარეზე
აღმართული ჯვარი, ზევით
— საგვარეულო ციხე-
კოშკი, მარჯვნივ — სამი
მშვილქიანი ვარსკვლავი,
ქვევით ირემი და ბაფთა)



შერვაშიძეების, აფხაზეთის
მთავართა გერბი (ემბლემა
— „დიოსკურების ნიშანი“)



ფანჩულიძეების გერბი
(ემბლემა — არწივი,
კაპარჭი, მშვილდ-ისარი და
ნახევარმთვარე)



დადიანთა ახალი შტოს
(ჩიქოვანების) გერბი
(ემბლემა — ოქროს
საწმისის მცველი
დრაკონი)



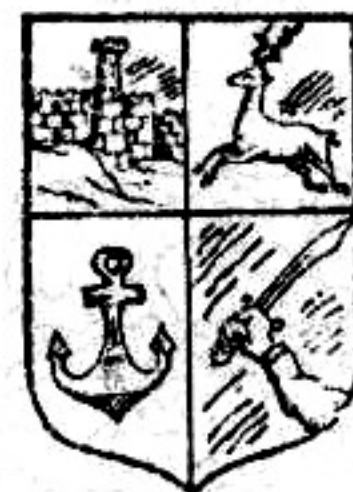
მთლეთაშვილების გერბი (ემ-
ბლემა — ქვეითი წმ. გიორგი,
ბეორგეინის წინაშე ჩამოხლუ-
ლი ეაცი, საბრძოლო აღჭურ-
ვლობა ჯარისმკრებლის ფიგ-
ურას რომ შეგაცნობინებს, მარ-
ჯვნივ გაბისახულ მუომარში)



წინამძღვრიშვილების გერბი
(ემბლემა — საგვარეულო
დედაბოძი, თავადური
ბეორგეინი და საგვარეულო
დროშა)



ციციშვილების გერბი
(ემბლემა — შუბოსანი
მხედარი, ფარი, ბაფთა,
რომელზეც სპირალის
ძველთაძველი ნიშანია
გამოსახული და „სიუხვის
ყანწი“)



ჭავჭავაძეების გერბი
(ემბლემა — საგვარეულო
ციხე-კოშკი, ირემი, ღუზა,
როგორც იმედის სიმბოლო
და ხმალაპყრობილი ხელი)

სამთავროს ნაგებობის გერბები



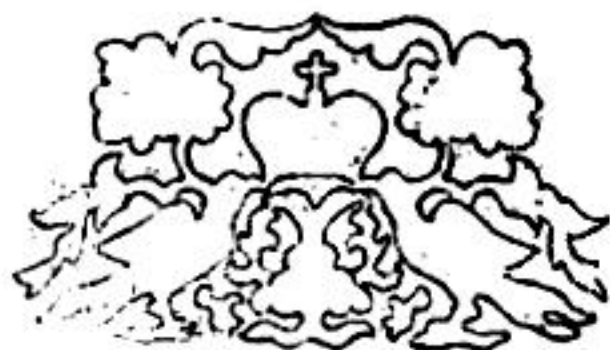
გერბის მფლობელის
გვარის დადგენა ვერ
ხერხდება, ვინაიდან
საფლავის ქვაზე წარწერა
წაშლილია.



გერბი ქეთევან ირაკლის
ასულ ამილახვრის
(გარდაიცვალა 1918 წ.)
საფლავის ქვაზე.



გერბი დავით გიორგის ძე
ამილახვრის (გარდაიცვალა
1870 წ.) საფლავის ქვაზე.



გერბი იოსებ ბიძინას ძე
ამილახვრის (1814 - 1859
წწ.) საფლავის ქვაზე.



გერბი ბარბიშ დავითის ძე
ამილახვრის
(გარდაიცვალა 1861 წ.)
საფლავის ქვაზე.



გერბი ნიკოლოზ
ალექსანდრეს ძე
ამილახვრის (1848 - 1913
წწ.) საფლავის ქვაზე.



გერბის მფლობელის
კნიაზის დადგენა ვერ
ხერხდება (ინიციалები ვერ
იშვირება)



გერბი მეფე იესეს ასულის
- ზორეშანის
(კათალიკოს ანტონ I და)
საფლავის ქვაზე



გერბი გივი ბარძიშის ძე
ამილახვრის (გარდაიცვალა
1877 წ.) საფლავის ქვაზე.



გერბის მფლობელის
ვინაობის დადგენა ვერ
ხერხდება, წარწერა
წაშლილია



გერბი მარიამ ზაქარიას ასულ
ეგაძის (ამილახვრის ასული. 1877
- 1910 წწ.) საფლავის ქვაზე.

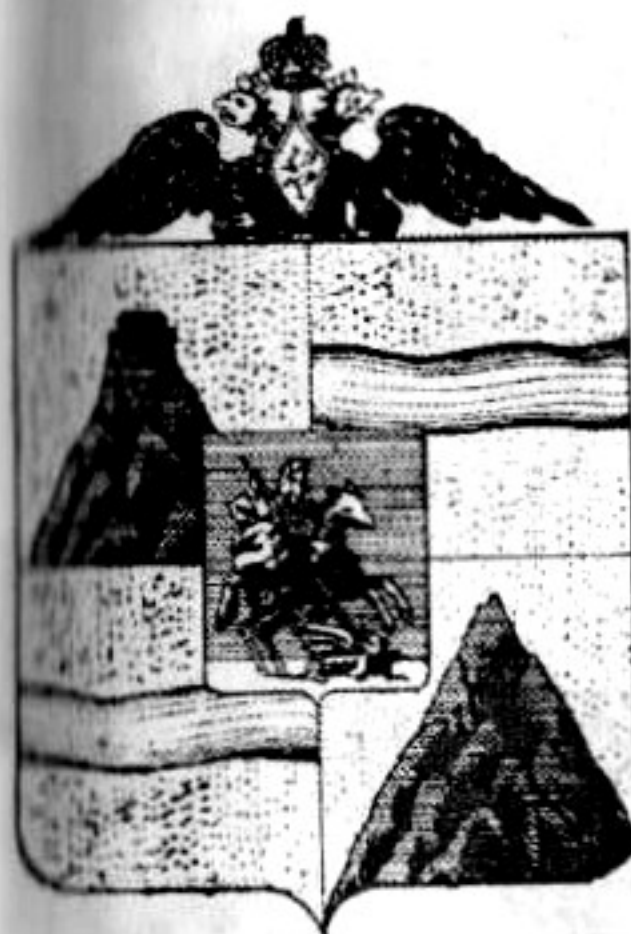


გერბის მფლობელის
ვინაობის დადგენა ვერ
ხერხდება, წარწერა
წაშლილია



გერბი ივანე თეიმურაზის ძე
ამილახვრის (გარდაიცვალა
1887 წ.) საფლავის ქვაზე.

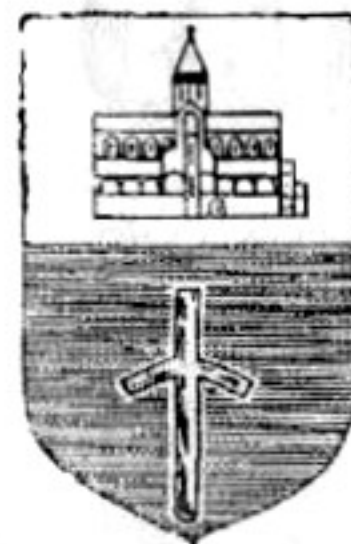
ქალაქებისა და მხარეების გერბები



თბილისისა და ქუთაისის
გუბერნიათა ერთიანი
გერბი



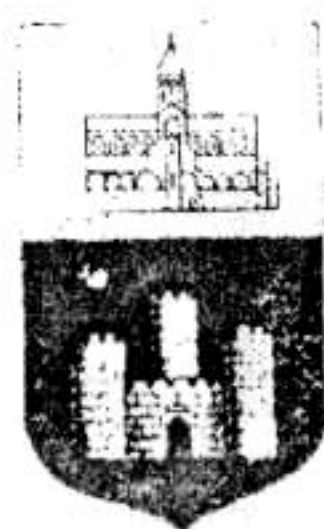
ქუთაისის გერბი



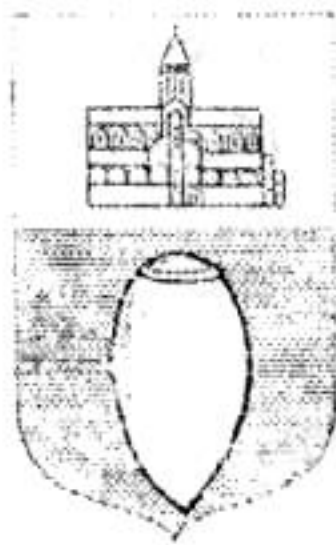
თბილისის გერბი



თელავის გერბი



გორის გერბი



სიღნაღის გერბი



ახალციხის გერბი



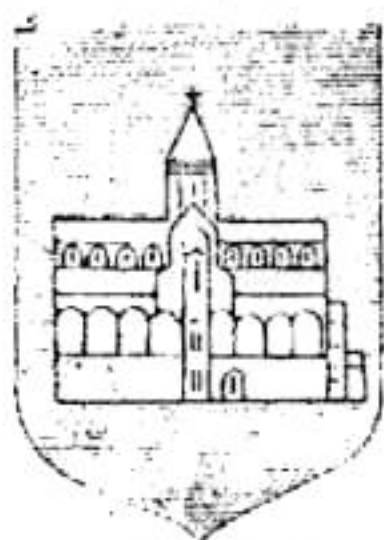
ოზურგეთის გერბი



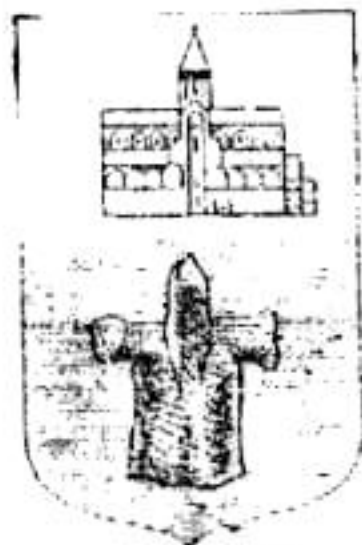
ონის გერბი



შორაპნის გერბი



თბილისის
გუბერნიის გერბი



თუშ-ფშავე-
ხევსურეთის გერბი



ზაკათალის
მხარის გერბი

დროშები



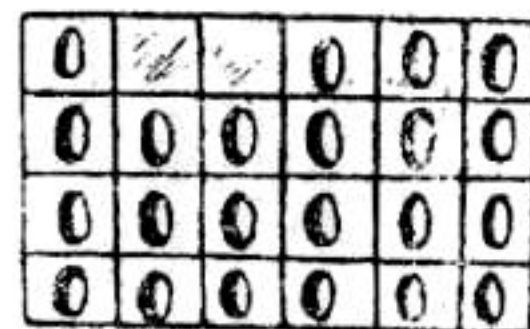
შტანდარტი ლომების
კაცოსახულებით (თრიალეთი. ძვ. წ.
II ათასწლეული)



გიორგი III შტანდარტი



შტანდარტი
(ბოლნისის სიონი.
V ს.)



შტანდარტი (იუდეური
ეუოლის მსგავსი)



რუსუდან დედოფლის [დიდი თამარის მამიდის, (XII ს.) დროშის თავი (ვერცხლისა)]



იგივე. აღდგენილი სახით (თავდაპირველი ფორმა დაახლოებით ამგვარი უნდა ჰქონოდა)



სვანური დროშა „ლომი“ (ჰაერით ავსების შედეგად „ლომის ფორმას იღებდა)



მთიულთა დროშა (დაბოლოებული ზარი)



სამეფო დროშა (ღია მწვანე ფერისა) ბაგრატიონთა დინასტიის გერბით (XVIII ს.)



სვანური დროშის „ლომის“ ვერცხლის თავი, XII ს.



დროშა წმ. გიორგის გამოსახულებით (ღია ვარდისფერი)



დროშა არქისტრატევი მიქაელის გამოსახულებით (ვარდისფერი, სარჩული - წითელი)



ქართლის დროშა (წითელი ფერისა, სარჩული – ყავისფერი. გამოსახულია სამხედრო და სამოქალაქო ხელისუფლების სიმბოლოები – ლომი და ხარი, ერთმანეთისაგან განცალკევებული ხმლითა და სკიპტრით. ზევით – ვარსკვლავი, თავს მდგარი შარავანდედით)



იმერეთის დროშა (მწვანე ფერისა, სარჩული ღია ყვითელი. გამოსახულია ირემი, რქებს შორის ჯვრით. ზევით გვირგვინია, მის ქვევით კი ნახევარმთვარის გამოსახულება, ალბათ მთვარის კულტის ნიშანი)



კახეთის დროშა (ვარდისფერი, სარჩული – წითელი. გამოსახულია ფრთოსანი რაში – პეგასი, დროშით, დროშის ტარი დაბოლოვებულია ჯვრით, დროშის ზევით კი გვირგვინია აღბეჭდილი. ცხენი, უძველესი საკულტო სიმბოლო – მზის ციკლის ელემენტია)



გურიის დროშა (მუქი ვარდისფერი, სარჩული – ყვითელი. გამოსახულია ირემი. მის ზევით შარავანდედმოსილი ვარსკვლავია აღბეჭდილი. ირემი ღვთაებრივი სიკეთის სიმბოლოა, მან წარმართულიდან ქრისტიანულ სიმბოლიკაში შემოაღწია)



სამცხე-სათაბაგოს დროშა (მწვანე ფერისა, სარჩული – ცისფერი. გამოსახულია მწოლიარე ხარი დროშით. მასზე ხმალი და ორი შავი ვარსკვლავია აღბეჭდილი)



ოდისის დროშა (ღია ყავისფერი, სარჩული – მუქი ყავისფერი. გამოსახულია გარეული ტახი დროშით. დროშაზე აღბეჭდილია კუთხეებში განლაგებული ჩიტი და ოთხი ვარსკვლავი. ტახი – ნაყოფიერების სიმბოლოა, ჩიტი – ციური მაცნე, ვარსკვლავები – მზის ნიშნები)



სვანეთის დროშა (ცისფერი, სარჩული - წითელი. მთების ფონზე დათვია გამოსახული. დათვი, როგორც მთის ბინადართა სიმბოლო, სვანების ძველი საკულტო ტრადიციიდან წარმომავლობს)



სომხეთის დროშა (ბაც მწვანე, სარჩული - ვარდისფერი. გამოსახული ავაზა, რომელსაც შუბი უჭყრია. ზევით - გვირგვინი და მზე)



აფხაზეთის დროშა (ბაც მწვანე, სარჩული - წითელი. გამოსახულია თხა, მის ზევით კი ყვითელი ნიშნები, რომელთა მნიშვნელობაც ამოუცნობია, თხას ტოტემის მნიშვნელობა უნდა ჰქონდეს)



მურვანის დროშა (ყვითელი ფერისა, სარჩული - ცისფერი. გამოსახულია გარეული თხა და სამკბილიანი დროშა, რომელზეც აღბეჭდილია როზეტი მხის დისკოთი, როზეთის ფორმა ბრინჯაოს ხანის დროს ჯვარს მოგვაგონებს)



რანის დროშა (ბაც მწვანე, სარჩული - ყავისფერი. გამოსახულია ობობა. წითელზოლშემოვლებულ ცისფერ კვადრატში გახლართული ობობა შრომისმოყვარეობის სიმბოლოდ აღიქმება)

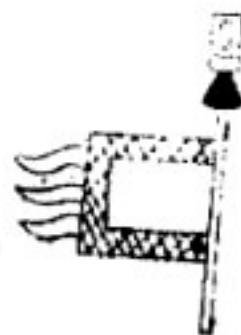
ოსეთის დროშა (ვარდისფერი, სარჩული - ცისფერი. მთების ფონზე გამოსახულია ავაზა)



კონსტანტინე მუხრანბატონის
(XVIII ს.) დროშის თავი
(ვერცხლი. ოვალში
გამოსახულია გველეშაპთან
მებრძოლი წმ. გიორგი). დროშის
ტარი მთავრდება ჯვრით.
ოვალის ორივე მხარეს
წარწერაა.



დროშის ფორმათა
სახეობა



დროშის ფორმათა
სახეობა



იმერეთის მეფე სოლომონ
I დროშა (აღდგენილია
მურიეს ჩანახატის
მიხედვით. თვითონ
დროშა დაიკარგა XIX
საუკუნეში. 1883 წლამდე
იგი ინახებოდა ხონის
მონასტერში. დროშის
ცენტრში გამოსახულია
ქვეითი წმ. გიორგი,
ხმლითა და ფარით.
დროშის ტარის
დასასრული ჯვრის
ფორმისაა. სამწუხაროდ,
იმერიეს მითითებული არ
აქვს დროშის ფერი



ქართული ცხენოსანი
მილიციის დროშა
(1854 წ.), შემდგომ
ივანე გივის ძე
ამილახურის პირადი
ალამი



დაბალთა ამქრის დროშა (XX ს. დასაწყისი)

ბეჭდები



საბეჭდავი ბეჭედი



მეფე ერეკლე II დიდი
სახელმწიფო ბეჭედი



მეფე თეიმურაზ II —
საბეჭდავი ბეჭედი (XVIII ს.)



იმერეთის მეფე დავითის
საბეჭდავი ბეჭედი (XVIII ს.)



კაცია დალიანის საბეჭდავი
ბეჭედი (XVIII ს.)



ჭყონდიდელის
მიტროპოლიტის
საბეჭდავი ბეჭედი



საბეჭდავი ბეჭედი

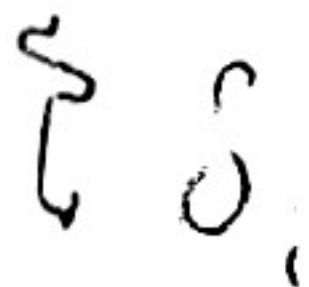


აბდულა-ბეგ იესეს ძის
საბეჭდავი ბეჭედი
(XVIII ს.)



საბეჭდავი ბეჭედი

ძალაუფლების ნიშნები



ქრისტიანული ნიშნები
არმაზის ქვაზე



თამარ მეფის ნიშანი (XII
ს., იტვიფრებოდა ფულსა
და სასაზღვრო სვეტებზე)



ცაიშის რელიგიური
ცენტრის ნიშანი



ძალაუფლების ნიშანი
ხელის სიმბოლოა. ჯვარი
და „ბაგრატიონთა
საგვარეულო ნიშანი“)

სიმბოლოები იარაღზე



პერალდიკური ნიშნები — ლომი და მგელი
თეიმურაზ ბატონიშვილის (გიორგი XII ძე) ხმალზე



კოლხური მონეტა 7 მეფე აკის სტატერი
(ძვ. წ. III ს.). ემბლემა — ქალიშვილი
ათინას გამოსახულება

სიმბოლოები უღელზე



კოლხური მონეტა — მეფე
აკის სტატერი (ძვ. წ.
III ს.). ემბლემა —
ქალიშვილი ათინას
გამოსახულება



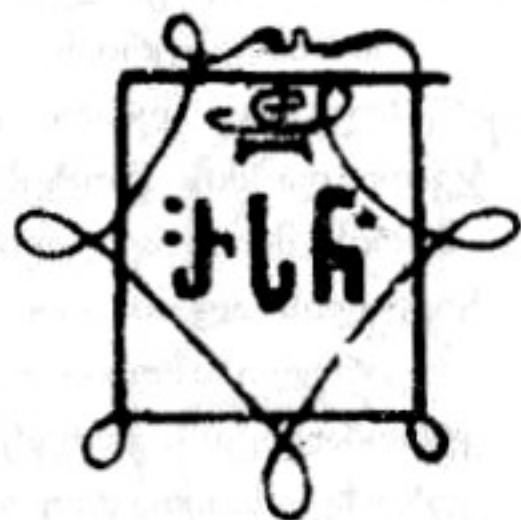
დავით კუროპალატის
მონეტა (X ს.) ემბლემა —
ოთხსაფეხურიან
კვარცხლბეკზე აღმართული
ჯვარი და მის ტოტებს
შორის მოთავსებული
ტიტულის აღმნიშვნელი
მთვარული ასოები —
„კუროპალატი“. მონეტის
შუბლზე ასომთავრული
ზედწერილია: „ქრისტე,
შეიწყალე დავით“



დავით აღმაშენებლის
მონეტა (XII ს.). ემბლემა
— გეორგიანოსანი მხედრის
გამოსახულება და მეფის
სახელის აღმნიშვნელი
პირველი ასო



მეფე გიორგი III მონეტა
(XII ს.). ემბლემა – მეფის
გაწვდილ ხელზე
შემოძვდარი შევარდენი.
მხედრული ასოებით
აღნიშნულია მეფის სახელი
(შემოკლებულად – გი) და
თარიღი – 1174 წ.



რუსუდან მეფის მონეტა
(XIII ს. პირველი
ნახევარი). ემბლემა –
რთული ორნამენტული
ჩარჩოს ცენტრში
მოთავსებულია რუსუდანის
დაქარაგმებული სახელი
(ასომთავრულით)



ლაშა-გიორგის მონეტა
(XII-XIII სს. მიჯნა).
ემბლემა – თამარ მეფის
ხელრთვა



ლაშა-გიორგის მონეტა
(XIII ს. დასაწყისი)



ეყარყვარე ათაბაგის
მონეტა (XV ს.)



დავით ნარინის მონეტა
(XIII ს.). ემბლემა –
გვირგვინოსანი მხედრის
გამოსახულება და დავითის
სახელის დაქარაგმება
(ასომთავრულით)



თბილისური უსახელო
დრამა, მოჭრილი XIII ს.
იი-იან წლებში. ემბლემა –
ექვსქიმიანი ვარსკვლავი



დიმიტრი თავდადებულის
მონეტა (XIII ს.). ემბლემა
– „ბაგრატიონთა
საგვარეულო ნიშნის“
ვარიაცია

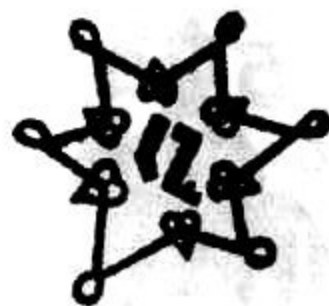


ვამეყ I დადიანის მონეტა
(XIV ს. II ნახევარი).
ემბლემა – გვირგვინოსანი
მმართველის გამოსახულება.
აქვე – მხედრული ხელით
ზედწერილი „ვამეყ“

სელოტეზი



თამარ მეფის ხელრთვა



ლაშა-გიორგის ხელრთვა



თამარ მეფის ხელრთვა



რუსუდან მეფის ხელრთვა



თამარისა და დავით
სოსლანის ხელრთვანი



მეფე ალექსანდრე I
ხელრთვა



დიმიტრი თავდადებულის
ხელრთვა



კახეთის მეფე კონსტანტინე
II ხელრთვა

ანალოგიები



ხელების ფროლოსანი მზე



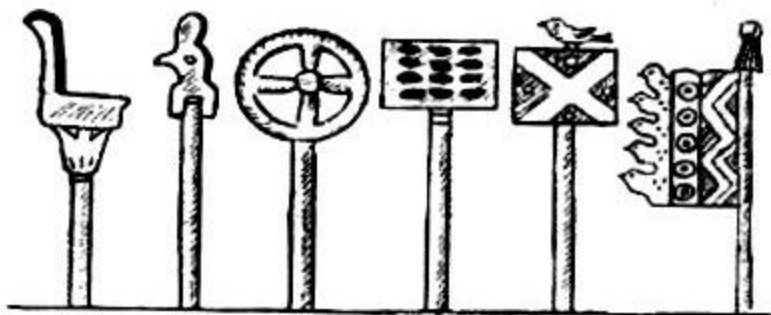
ხელების შტანდარტი



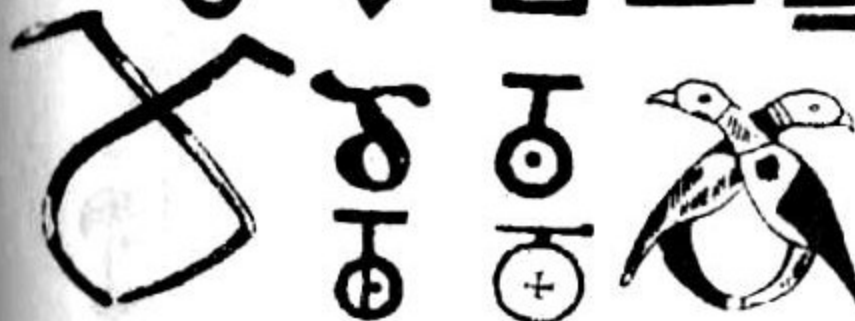
ხელების ორთავიანი არწივი



ძველი სამყაროს ხალხთა აღმები



ხეივანი რეგალიები



ძველი სამყაროს ხალხების მაგიური ნიშნები